

C-422/23. sz. [Daka]ⁱ ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2023. július 10.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Sąd Najwyższy (Lengyelország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. április 3.

Felperes:

T. B.

A többi fél az eljárásban:

C. B.

D. B.

Az alapeljárás tárgya

Közös vagyon megosztása és hagyatéki osztály

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az EUMSZ 267. cikk – Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével összefüggésben értelmezett EUSZ 19. cikk (1) bekezdése – Az olyan határozattal szembeni jogorvoslat hiánya, amellyel a bírót, hozzájárulása nélkül, az év meghatározott részében másik, más típusú ügyeket tárgyaló tanácsban való ítélezésre jelölik ki – Az a kérdés, hogy független, pártatlan és a törvény által megelőzően létrehozott bíróságnak minősül-e az olyan bíró részvételével eljáró bíróság, akinek korábban nem volt lehetősége fellebbezni a kijelölésről szóló határozattal szemben

ⁱ A jelen ügy neve fiktív, az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1) Abban az esetben, ha a nemzeti jog valamely rendelkezése előírja, hogy a végső fokon eljáró nemzeti bíróság bíróját (a Sąd Najwyższy [legfelsőbb bíróság, Lengyelország] bírója) az e bíróságot vezető elnök (a Sąd Najwyższy [legfelsőbb bíróság] első elnöke) mérlegelési jogkörében hozott határozatával e bíró hozzájárulása nélkül az év meghatározott részére e bíróság azon tanácsából, amelyben felkészültségének és alkalmasságának megfelelően rendszerint ítélik, e bíróság másik, az azoktól az ügyektől eltérő jellegű ügyeket tárgyaló tanácsában való ítélezésre jelölhetik ki, mint amelyekkel e bíró addig foglalkozott, úgy kell-e értelmezni az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 47. cikkével összefüggésben értelmezett EUSZ 19. cikk (1) bekezdését, hogy az megköveteli, hogy az ítélezésre kijelölt bírót a függetlenségének védelme céljából a Charta 47. és 48. cikkéből eredő követelményeknek megfelelő eljárás keretében e határozattal szemben független és pártatlan bíróság előtti hatékony jogorvoslat illesse meg?

2) Továbbá úgy kell-e értelmezni [a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett EUSZ 19. cikk (1) bekezdését], hogy nem minősül törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan, valamint az egyének számára az uniós jog hatálya alá tartozó területeken hatékony jogvédelmet biztosító bíróságnak a tagállam végső fokon eljáró bírósága (Sąd Najwyższy [legfelsőbb bíróság]), amely háromtagú ítélező testületének olyan bírák a tagjai, akik közül kettő olyan bíró, akiket az e bíróságot vezető elnök hozzájárulásuk nélkül e bíróságon belüli saját tanácsukból e bíróságnak [a szóban forgó] ügyeket tárgyaló tanácsába jelölt ki ítélezésre, anélkül hogy előzetesen lehetőségük lett volna arra, hogy a Charta 47. és 48. cikkéből eredő követelményeknek megfelelő eljárásban a kijelölésről szóló határozattal szemben pártatlan és független bírósághoz fellebbezenek?

A hivatkozott uniós rendelkezések

Az Alapjogi Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett [EUSZ] 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése; az Alapjogi Charta 48. cikke.

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

A Lengyel Köztársaság alkotmánya, 186. cikk (1) bekezdése;

Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (a legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. december 8-i törvény, a továbbiakban: legfelsőbb bíróságról szóló törvény), 3. cikk, 10. cikk 1. §-a, 23., 24., 25. cikk, 26. cikk 1. §-a, 27a., 35. cikk;

A Lengyel Köztársaság elnökének 2022. július 14-i rendelete – a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) eljárási szabályzata, 80. § (12) bekezdése

Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (a rendes bíróságok szervezetéről szóló, 2001. július 27-i törvény), 22a. cikk;

A tényállás és az eljárás rövid ismertetése

- 1 A Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) által elbírált felülvizsgálati kérelmet az eljárásban résztvevő fél, T. B. nyújtotta be a Sąd Okręgowy w Poznaniu (poznańi regionális bíróság, Lengyelország) 2019. szeptember 9-i végzésével szemben, amelyet abban a közös vagyon megosztására és hagyatéki osztályra vonatkozó ügyben hoztak meg, amely C. B. kérelme alapján indult, és amelyben T. B. és D. B. is részt vett.
- 2 A 2023. március 2-i végzéssel a jelen felülvizsgálati kérelem elbírálására a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírókból álló háromtagú polgári tanácsát jelölték ki, amely bírák közül kettő (B. B. és M. P. legfelsőbb bírósági bíró) a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírója, és a munkaügyi és társadalombiztosítási tanácsban teljesítettek szolgálatot, amelynek ügycsoportjába a jelen ügy és a polgári tanács ügycsoportjába tartozó ügyek tárgyától alapvetően eltérő tárgyú ügyek tartoznak.
- 3 A Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) első elnökének tisztségét betöltő bíró a 2023. február 15-i azonos szövegű (25/2023. sz. és 28/2023. sz.) végzésével B. B. és M. P. legfelsőbb bírósági bírót a 2023. április 1-jétől 2023. június 30-ig terjedő határozott időre a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) polgári tanácsában való ítélezésre jelölte ki. E kijelölésre a kijelölt bírák hozzájárulása és a velük való megbeszélés nélkül került sor. B. B. és M. P. legfelsőbb bírósági bírót azt követően, hogy őket a polgári tanácsban való ítélezésre kijelölték, nem mentesítették az alól, hogy (a szokásos mértékben) igazságszolgáltatási feladatokat lássanak el abban a tanácsban, amelyben szolgálatot teljesítenek.
- 4 A szóban forgó kijelölés elsődlegesen a legfelsőbb bíróságról szóló törvény 35. cikkének 3. §-án alapul, amely szerint a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) első elnöke a bírót egy adott ügy másik tanács általi elbírálásában való részvételre, vagy hozzájárulásával meghatározott időtartamban másik tanácsban való ítélezésre jelölheti ki. A bíró hozzájárulása nélkül másik tanácsban való ítélezésre egy évben legfeljebb 6 hónapra jelölhető ki. A másik tanácsban való ítélezésre történő kijelölés időtartamának leteltét követően a bíró az e tanácsban részére kiosztott ügyekkel azok befejezéséig foglalkozik.
- 5 A legfelsőbb bíróságról szóló törvény 35. cikkének 3. §-a nem rendelkezik kifejezetten arról, hogy a határozatot, amellyel a bírót más tanácsban való ítélezésre jelölik ki, indokolni kellene. A végzések, amelyekkel B. B. és M. P. legfelsőbb bírósági bírót polgári tanácsban való ítélezésre jelölték ki, nem tartalmazznak ilyen indokolást. Sajtóértesülések szerint e végzések mögött az a szándék húzódott meg, hogy a polgári tanács részére az e tanács ügyhátralékának csökkentése érdekében személyzeti támogatást nyújtsanak. A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy ez az indokolás annyiban téves, hogy a Sąd Najwyższy

(legfelsőbb bíróság) polgári tanácsa ügyhátraléka elsősorban az elmúlt években Lengyelországban végrehajtott ügynevezett igazságügyi reform következményeinek tudható be. A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint azonban a polgári tanács ügyhátraléka felszámolása biztosításának megfelelő módja nem az, hogy olyan bírákat neveznek ki az e tanácsban való ítélkezésre, akik a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) más tanácsaiban látnak el szolgálatot, és akik rendszerint nem a polgári tanács ügycsoportjába tartozó ügyekben ítélkeznek, hanem az, hogy a szabályszerűen és az alkotmánnyal összhangban létrehozott Krajowa Rada Sądownictwa (nemzeti igazságszolgáltatási tanács, Lengyelország, a továbbiakban: KRS) javaslatára bírákat neveznek ki e tanácsba.

- 6 A kérdést előterjesztő bíróság szerint az ügy szempontjából az a tény releváns, hogy mind az ítélkező testület összetételéről, mind pedig B. B. és M. P. legfelsőbb bírósági bírónak a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) polgári tanácsában való ítélkezésre történő kijelöléséről szóló végzést a Sąd Najwyższyn (legfelsőbb bíróság) belüli bírói tisztségre a C-487/18, sz. W. Ż. ügyhöz hasonló körülmények között kinevezett személyek hozták meg, az eddigi ítélkezési gyakorlat alapján pedig az ilyen személyek részvételével lefolytatott bírósági eljárások vagy érvénytelenek, vagy sértik a félnek az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 6. cikke szerinti tisztességes eljáráshoz való jogát. Továbbá a KRS (nemzeti igazságszolgáltatási tanács) azon határozatát, amely alapján e személyeknek a Sąd Najwyższyn (legfelsőbb bíróság) belüli bírói tisztségre történő kinevezésére vonatkozó javaslatot terjesztettek a Lengyel Köztársaság elnöke elé, a releváns részében a Naczelný Sąd Administracyjny (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Lengyelország) a II GOK 2/18. sz. ügyben hozott 2021. május 6-i ítéletével jogerősen megsemmisítette. Ennek megfelelően a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) polgári tanácsa teljes ülésének 2021. szeptember 2-i végzésével e megsemmisítés és a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) e bírónak kinevezési eljárásában elkövetett hibák hatásaira vonatkozóan előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztett a Bíróság elé. A Bíróság a mai napig nem hozott ítéletet az e végzése alapján indult C-658/22. sz. ügyben.
- 7 A gyakorlatban az a határozat, amellyel a bírót a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) másik tanácsában való ítélkezésre jelölik ki, alapvetően mérlegelési jogkörbe tartozik. Sem a legfelsőbb bíróságról szóló törvény rendelkezései, sem más törvények rendelkezései nem írják elő kifejezetten, hogy az ilyen határozat bírósági felülvizsgálat tárgyát képezné. Ezen az értékelésen nem változtat az a tény, hogy a polgári tanácsban való ítélkezésre kijelölt bírák közül néhányan megkísérelték a kijelölésükről szóló végzéseket a KRS (nemzeti igazságszolgáltatási tanács) előtt megtámadni. Először is, a KRS (nemzeti igazságszolgáltatási tanács) nem minősül bíróságnak vagy igazságügyi hatóságnak e szavak egyetlen jelentése alapján sem. Másodszor, amint azt a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság), a Bíróság és az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata kifejtette, az ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (a nemzeti igazságszolgáltatási tanácsról szóló törvény és egyes egyéb törvények módosításáról szóló, 2017. december 8-i törvény) egyes rendelkezései szerint

létrehozott KRS (nemzeti igazságszolgáltatási tanács) nem független és pártatlan szerv.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid összefoglalása

- 8 A kérdést előterjesztő bíróság kételyei először is arra vonatkoznak, hogy amennyiben a nemzeti jog biztosítja annak lehetőségét, hogy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) e bíróság meghatározott ügyekben ítélező egyik tanácsában szolgálatot teljesítő bíróját, hozzájárulása nélkül, a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) más jellegű ügyekben ítélező másik tanácsába való ítélezésre jelöljék ki, úgy kell-e értelmezni az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 19. cikke (1) bekezdésének második albekezdésében foglalt, az Alapjogi Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett rendelkezést, hogy az megköveteli, hogy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) másik tanácsában való ítélezésre kijelölt bírót függetlenségének védelme céljából az Alapjogi Charta 47. és 48. cikkéből eredő követelményeknek megfelelő eljárás keretében az ítélezésre való kijelölésről szóló határozattal szemben független és pártatlan bíróság előtti hatékony jogorvoslat illesse meg.
- 9 Másodsor, e kétségek arra vonatkoznak, hogy a jelen ügy körülményeihez hasonló körülmények között a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan, valamint az egyének számára az uniós jog hatálya alá tartozó területeken hatékony jogvédelmet biztosító bíróságnak minősül-e az olyan végső fokon eljáró nemzeti bíróság (a Sąd Najwyższy [legfelsőbb bíróság]), amelynek háromtagú ítélező testületének két olyan bíró a tagja, akiket a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) első elnöke a hozzájárulásuk nélkül e bíróságon belüli saját tanácsukból anélkül jelölt ki ítélezésre az ügyet elbírálására jogosultsággal rendelkező tanácsba, hogy előzetesen lehetőséget biztosítottak volna számukra arra, hogy az Alapjogi Charta 47. és 48. cikkéből eredő követelményeknek megfelelő eljárás keretében a kijelölésről szóló határozattal szemben pártatlan és független bírósághoz fellebbezést nyújtsanak be.
- 10 Ha a Bíróság arra a következtetésre jutna, hogy az Alapjogi Charta 47. és 48. cikkéből eredő követelményeknek megfelelő eljárás keretében biztosítani kell az ilyen határozattal szembeni független és pártatlan bíróság előtti hatékony bírósági jogorvoslatihoz való jogot az attól a tanácstól eltérő tanácsban való ítélezésre kijelölt bíró számára, amelyben szolgálatot teljesít, valamint hogy az Alapjogi Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése értelmében nem minősül törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan, valamint az egyének számára az uniós jog hatálya alá tartozó területeken hatékony jogvédelmet biztosító bíróságnak a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) három bíróból álló azon ítélező testülete, amelynek két olyan bíró a tagja, akiket hozzájárulásuk nélkül jelöltek ki másik tanácsba, és nem volt korábban lehetőségük arra, hogy ilyen feltételek mellett fellebbezést nyújtsanak be, ezen ítélező testület nem bírálhatja el a felülvizsgálati kérelmet, a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) polgári tanács

munkáját irányító elnöke pedig köteles ezen ítélkező testület összetételét megváltoztatni.

- 11 A jelen ügynek az uniós joghoz való kapcsolódása kettős. Először is, a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) polgári tanácsának ügycsoportjába tartoznak azok az ügyek, amelyekben az uniós jog értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatos kérdések merülnek fel. Így meg kell vizsgálni, hogy a polgári tanács vagy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) első elnökének végzése alapján e bíróság más tanácsaiból e tanácsba kijelölt bírásokból álló ítélkező testületei megfelelnek-e az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdéséből eredő követelményeknek, és ez valamennyi olyan ügyre vonatkozik-e, amelyet a polgári tanács ilyen ítélkező testületeinek kellene elbírálniuk. Másodszor, a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) első elnökének végzése e bíróság azon bíráira vonatkoznak, akik a munkaügyi és társadalombiztosítási tanácsban teljesítenek szolgálatot, amelynek azok az ügyek tartoznak az ügycsoportjába, amelyekben uniós jog értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatos kérdések merülnek fel, és ezért választ kell adni arra a kérdésre, hogy a nemzeti jog által előírt és a jelen ügyben igénybe vett azon lehetőség, hogy a bírakat hozzájárulásuk nélkül a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) másik tanácsában való ítélkezésre anélkül jelölik ki, hogy az Alapjogi Charta 47. és 48. cikkéből eredő követelményeknek megfelelő eljárás keretében biztosítanak e bírák számára a kijelölésükről szóló határozattal szembeni, pártatlan és független bírósághoz való fellebbezés jogát, nem ássa-e alá a függetlenségüket.
- 12 A kérdést előterjesztő bíróság analógia útján a Bíróság 2021. október 6-i W. Ž. (A legfelsőbb bíróság rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanácsa – kinevezés) ítéletére (C-487/19, EU:C:2021:798) hivatkozik. A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy noha a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírójának a hozzájárulása nélkül meghatározott időre e bíróság másik tanácsában való ítélkezésre történő kinevezése formálisan nem minősül a bíró másik bírósághoz vagy ugyanazon bíróság másik osztályához történő áthelyezésének, a hatásai majdnem olyan messzemenőek és súlyosak, mint egy ilyen áthelyezés hatásai. Ezt az értékelést megerősíti az a tény, hogy a saját tanácsából a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) másik tanácsába kijelölt bírónak egyrészt a saját tanácsában továbbra is teljes körűen kell foglalkoznia ügyeivel, másrészt pedig abban a tanácsban is el kell bírálnia ügyeket, amelybe kijelölték. Mi több, az ilyen bíró hirtelen más jellegű ügyekkel találkozik, mint amilyenekkel eddig foglalkozott, és amelyek elbírálására általában felkészült és alkalmas. Az ilyen kijelölés tehát túlzottan megnehezíti azt, hogy a bíró teljesítse kötelezettségeit, és az ilyen kijelölés bíróval szembeni alkalmazásának kockázata a bíróra gyakorolt nyomásgyakorlás, és így a bíró fegyelmezésének eszközeként, valamint ítélkezési irányvonalát befolyásolni szándékozó eszközként használható fel.
- 13 A kérdést előterjesztő bíróság jelzi, hogy az ügyeknek a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) különböző tanácsai közötti érdemi elosztása nem pusztán formális és véletlenszerű elosztást jelent, hanem az a nyomós indoka, hogy az állami jogrendszer háttérrel biztosít az eltérő képzettséget és eltérő érdemi

felkészültséget igénylő, különböző típusú ügyek számára. A Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) belüli bírói tisztségre pályázó bírónak meg kell jelölnie azt a tanácsot, amelyben szolgálatot kíván teljesíteni, és a képzettségét a kinevezési eljárás során abból a szempontból kell ellenőrizni, hogy a bíró megfelel-e az ahhoz szükséges követelményeknek, hogy foglalkozhasson az általa megjelölt tanács ügycsoportjába tartozó ügyekkel. Ebben az összefüggésben az is fontos, hogy a bírósághoz való jog szükséges követelményének megfelelően a magánszemélyek számíthassanak arra, hogy ügyüket a végső fokon eljáró nemzeti bíróság (a Sąd Najwyższy [legfelsőbb bíróság]) szintjén olyan bíróság bírálja el, amely kizárólag olyan bíróból áll, akik az adott ügytípus elbírálására ténylegesen alkalmasak és felkészültek, és nem olyan bíróság, amely olyan bíróból (is) áll, akik általában más típusú ügyekkel foglalkoznak.

MUNKADOKUMENTUM